

Nyoth 2:

Luci de thocol midiya apath

Thocol midiya athiekic apei ku e yen dhel ye koc yök kek koc aninda ku pamäthkua. E yen dhël ye yin kuony yök ku ye rëër yī jam/rek kekë koc ye yin wëlken gam ku koc rëër alaŋdu. Ku kaye, alëu bī raandun rëër kek yin ëmen wälë raan cī wek puök theer kuöc loi aye ku bī yen yin ya läät, bī rac guöp(yörkōu) ku duut yin yen.

Dhöl Pieth ke pial

Ku ba latueŋ ke yī lui social media apath, muk dhöl kää nhīm:

- **Caathë të ye yin rot tiet thīn** tēn kuat accountkun lui, agut akaon miëthku. Tē cinē thoftware ben cök piny dhamendä ka kēn wël muk nhīm awar rot, e wël yeke yī njic col anjic raan ebēn cök alon kic yin yen wic bī rot looi kaye, ye them ba kek lac ya caath dhaman thok ëbēn.
- **Ye tīŋ apath raan wic bī ya mäthdu, ku kuat raan wic bī ya mäthku nē jitic kōu,** ku kuat wël ye rom ke kek.
- **Riëu/tääu lööŋku** piny kē wic ba ya gät ayeŋ. Duk wël ye yin njic wälë wël lëu bī ke yī njic wälë bī tē rëër yin thīn nyuoth -wël kã aa lëu bī tãu rëëc ic wälë aa lëu bī ke yī dom wala raan manydu thok, tē le luk nany.
- **Thiök kãk piny nyuoth** akaonku iic.
- **Duk rot met nē kē ca götiic wälë duk miëthku** mat thīn aye. Thiëc pamäthku ku koc paandu (aninduic) thok bīk yin cī ye mat nē kãk yekã göt iic wälë bīk yin caath aye. Yin lëu ba akaondu cök piny ku bī yin koc kök gël ëke cie yin yööp cök wälë metë yī thīn nē gäät kōu ke kãc gam.

Cii yin cī kaŋ läät nē jīt kōu?

Bī yī läät nē jīt kōu eekë rac apei, cök alon njic yin raan wälë kuc. Aye koc kök looi bī kek koc dööl. Koc kök aalëu bīk kedun ye luel cī gam ku aalëu bīk yī tãŋ bī naŋ tē bit yin, bīk yī rac guöp wälë bīk yin kuum.

Ku na cök alon le raan ëbēn yic ku bī jam, acin raan la yic ku bī raan dë tãŋ, rac wälë bī raan dë riäac.

Ku naa ye lët cīt kãn/kēn yök yonlain:

- **Them ba lëtë yonlain cī dhuk nom.** Acī lëu rot ku bī raan e lat bī yin piŋ ku aalëu bīk dhöl ye kek ye loi dhuökic ku bīk them bīk yī duut.
- **Dom kek bīk ya cãät** ke lëët cī raan looi tēn yin tē ye yin kek thuur nyiin wälë dom thuur ajotwëldu, tē lëu yen rot ba looi. Muk kãkã apath keye cãät, tē wēn cin yen raan la thīn wälë them ba ke tuoc tēn mäthdu bī kek njic tōu apath.

- **Luel/guelë lët** tèn kɔc muk thocol midiya cïnë yïn jããm guöp thïn. Social media aaye wïc bïk kãk awën kɔc jããm gup ya wuöny wei. Kwat thocol midiya aanan tē ye kuony yök thïn wälë tē ye guel (thok luel) thïn.
- **Thiökë raan cï jããm guöp gäätde ic nom bic/bec** tē lēu yen rot. Ku etën, yïn acï bï kãken ye göt bï ben tïj ku aaci yïn bï ben col wälë gät.
- **Jam tēn mäthdun ca det** ye wek röt piñ alonj kē looi rot tēn yïn. E ciñj path ku ba kē jöör yïn ya rɔm kek kɔc nhar yïn ee nyiïn tïit nē yï. Acï path ku ba gum yitök wälë ba muk yïpuöu ke cï lueel ayer.

Ca kan yök kenë lët biäkde tēknolojidu tēnē raan rēer kek yïn wälë raan cï wek puök thēer?

Muknhom! Yïn njic tēdun rēer yïn thïn apath. Buoth dhöl ye tak lon bï yïn ciën riöoc thin ku abï yïn tiit nē pial.

Ku naa ye raandun rēer kek yïn emen wälë raandun cï wek puök yï lat nē biäkde tēknolojidu ic:

- **Thiök kãk piny nyuoth** wēethkun ye luöi iic ku caath tē ye ye kɔc röt tiet thïn thocol midiya akaonku iic. Loi kēn aye tēn wēeth ye miethku muk ku jol a akaonken.
- **Dhuök gät ye yïn gēt nē thocol midiya** ic piny yet tē bï yen yök lon cï yïn nom lãu ke cïn riöoc. Tē ye yïn ye tak lon ka rēer ke yï cï gēt yen abï raan yï lat col adiu puöu nē yïn, ka yï la tuej ke yï gēt ku duk tēdun rēer yïn thin nyuoth tēn kek wälë kēdēt lēu bï kek yïn gon.
- **Duk thura wälë bïdiyo tē rēer yïn thin nyuoth** wälë tē rēer miethku thïn. Kɔc yï läät aalēu bïk kãkun ye looi akölaköl njic ku lui kã kek bïk kek yï buoth cök.

- **Jam ke miethku** nē banpeth yen bïk tē rēer kek thïn cï gät ayer yonlain. Nyuoc ku jam ke kek tēcīt tē lēu bï wek röt tiet thïn ku bïk la yonlain ke cïn riöoc.
- **Col bolith** nyinic tē le yen raan cē yï riäac wälë miethku.
- **Dom kek ku tōu bïk ya cäätē** lēët cï raan looi tēn yïn tē ye yïn kek thuur nyiïn wälë dom thuur ajotwēldu. Muk kãkã tē path keye cäät, tē wën cïn yen raan la thïn wälë them ba ke tuoc tēn mäthdu bï kek njic tōu apath.

Yöp/yök kuony

Muknhom! Lēët ye kɔc läät nē biäkde tēknoloji iic acï path ku ace awäcdu. Kuony atōu.

Tē nonj yïn riöoc(Naa ye rot yök ke yï cï puol), ka yï col bolith ku kwat kãk awën kɔc lac kony ka yï col **Pinyic arak diäk (000)** nyinic.

Ku naa cï jam thonj dïnjliith, ka yï col **Pinyic arak Diäk (000)**, jït la tïnjtïj ku thiēc **'Bolith'**, **'Kɔc mac yor'**, wälë **'Thurumbil kɔc tuany jot'**. Tē cï jïtdu (linedu) cōöt ka yï rēer nē jït kōu ku raan kɔc waar thook abï guir tēn yïn.

Ku naa ce kē wïc kuony nyinic, ka yï col bolith wälë nem maktãm bolith thiäk kek yïn.

Tēn kē wïc kuony dït, col **1800RESPECT** ajotwēl path wälë wēeth tē loc yen rot lēu:

1800 737 732

1800respect.org.au

1800RESPECT e kuony gam thäu 24, kuony lãu ku aguiēr puoth cïn raan dēt lēu be njic, jïēm nom ku kuony tēn kwat lēët, la iic lēët anïn ku kãk guēc loi thook. Kek aalēu bïk yi nuet kek kwat kã kök lui tē rēer yïn thïn. Lor 1800respect.org.au/languages/ ku ba wēl)thön juēc/gäk njic thïn, wēët ku bïdiyo cï kek looi nē thok/thuok kök.